

наси са останали и са убити. Но преди това са скрили богатствата на манастира, които са били много, в пещера наоколо със зарька, който го намери да построи същия манастир. Според преданието зарьката съществува и в писмен вариант като приписка към "някакво светче", "стара книга": "Аз, Афанасий, от манастира Клепалото край гр. Котел и Жеравна, собственоръчно закопах купела за кръщение под манастирската врата на манастира Клепалото.⁶¹ Който го намери, да възстанови манастира в троен размер!" От тук и логичното предположение за мащабността на манастирското съкровище и на самия манастир.

Акцент представлява чудотворната икона, която не е скрита с останалото съкровище, но също е натоварена с функция да възпроизведе сакрален топос-съграждане на нов манастир. Място на манастир се посочва и чрез наследено знание за поява на образ на икона, чието местонахождение е във Варшава, но явяваща се край с. Жеравна, където е имало манастир "Св. Георги".⁶²

В преданието за м. Еленица се говори за манастир, който е бил на царица Елена. Тя била мома и скрила златния ключ на манастира под портата му, а тя сама се криела в подземията му от турците(!?).⁶³ А в м. Калугерец е имало манастир, където е било скрито съкровището на царица Елена.⁶⁴

Връзката манастир - царство (с акцент върху българско царство) е с устойчиво присъствие в преданията за манастири. Знае се, че в района на с. Раково е имало около 40 манастира, построени по времето на Асеновци,⁶⁵ което кореспондира със знанието за Малка Света гора край Сливен. Пак според това знание, край с. Тича, Котленско, е имало голям манастир, в който е минал в отшелничество, след като се отказал от престола, българският цар Борис I.⁶⁶

Калугера, Калугерец, Калугерищница са варианти на топоса Манастиря по презумпцията, че там е обитавано място от монаси, дори, както е край с. Нейково, манастир, в който са се обучавали игумени.⁶⁷

Специфичен вариант на този топос е пещерата, в която има манастир или черква. Черквата на полулегендарния Поп Мартин, която му прави в "Общата пещера" Вълчан войвода,⁶⁸ пещерата-черква Нирец край Котел, пещерата "Св. 40 Мъченици" край с. Кипилово, както и известните в цяло българско манастири и черкви в пещери, които са свързани и с конкретна празнична обредност в регионален и локален план.⁶⁹ В пещерата "Св. 40 Мъченици" се събират хора, много млади, от околните махали, села и от селото на деня Св. 40 Мъченици. "Вътре има харман и като олтар. Капи вода и са мийми за здраве. Остаяхми на водата червени